СТАНОВИЩЕ
от проф. д.ф.н. Калина Грозева Лукова
за дисертационен труд на тема
„Българската драматургична класика – литературни и телевизионни ракурси“
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“
Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки
Професионално направление: 2.1. Филология
Научна специалност: Теория и история на литературата
автор: **Добрина Иванова Богданова**

Дисертационният труд се състои от уводна част, три глави, заключение и библиография (71 библиографски единици и филмография) в общ обем от 231стр.

В увода се обосновава изследователският интерес към класически литературни творби (драмите „Албена“, „Змейова сватба“, „Вампир“ и комедията „Свекърва“) и техните телевизионни постановки. Аналитичното движение се подчинява на следните задачи: литературноисторически и литературнокритически подход към текстовете; сравнителен анализ, реализиран в съотношението литературен текст – телевизионен сценарий, режисьорска концепция, телевизионна изразна система и визуална знаковост.

Във всяка от трите глави се конструира литературното и телевизионното битие на творбите чрез привличане на художественотворческа, епистоларна и телевизионна документалност и това е логично от гледна точка на съполагането книга – медия.

Първа глава «Странстващата Албена – между литературата и телевизията» илюстрира авторската концепция да се сравняват две симеотични системи: Йовковата система на текста и визуалната семантика на телевизионния театър като постдраматично пространство и «образно време» (по Ханс-Тийс Леман). Трансформаците на литературната Албена в телевизионна се наблюдават в конкретни детайли на екранния език: отворен сценичен монтаж, телевизионни ракурси, сценично пространство, актьорска игра, визуални метафори.

Убедителна е тезата на авторката, че телевизионната адаптация на «Албена» може да се определи като публицистичен театър, най-вече заради нейната адаптивност във времето.

Отзвучаването на литературния текст в екранното му битие е трудно за наблюдение, но Добрина Богданова се е справила отлично. В синхронния анализ впечатлява литературната и визуална семантика на погледа, на мълчанието и на хронотопа; комуникацията автор – режисьор – зрител; литературната и телевизионната естетика.

Във втора глава «Змейова сватба» - егоцентрикът и тълпата (в телевизията и в литературата)» литературният текст се проектира в телевизионния театър чрез стилизациите на мита за Змея и неговите деконструкции в съотношението битово-митологично.

В постановката на Вили Цанков от 1984 г. се откроява ефектът на визуалните метафори «златна ябълка», «кървава сватба», които се извеждат от магичната енергия на драмата приказка, но са заредени с трагизъм по Метерлинк и неговия символистичен «театър на смъртта». Егоцентричното поведение на героите, излизането от стереотипа и отключването на страданието се визуализират чрез блестящата актьорска игра, убедително анализирана от Добрина Богданова.

Авторката търси и нов подход към драмата на П. Ю. Тодоров – епистоларната документалност като «жива история» на любовта между Мина и Яворов. Любовният сюжет на писмата подробно се интерпретира спрямо драмата и телевизионната постановка, търсейки съответствия в две художествени системи и техните преливащи, и удвояващи се внушения. Симбиозата между паратекст – драма – телевизионна адаптация е успешна изследователска стратегия, чрез която се откроява т и модерни режисьорски решения.

В трета глава «Миграцията на «Вампир» и «Свекърва» - от литературата в телевизията» доминира удвоеният сравнителен анализ на две творби и на екранизациите им. Добрина Богданова се интересува от «дифузията между текста и телевизията», при което творбите «не се разглобяват на съставните им части, а се конструират в нови прозведения…творчески хибриди». (стр.150)

Изследването стъпва върху теоретични постановки на Ханс-Тийс Леман и на Джорджо Корсети, според които героите са «хибридни» герои, които съчетават лична импровизация (изживяване) и написаното в литературния текст. Ето защо в хронологията на анализа Добрина Богданова наблюдава портретната игра в едрите планове и сравнява

режисьорската работа на Георги Аврамов върху «Вампир» (1971 г.) и на Павел Павлов («Свекърва», 1986 г.; «Вампир», 1981г.) По този начин се проследява и развитието на българския телевизионен театър за период от 20 г. в различни социокултурни пространства. Този подход има приносен смисъл, сочейки промените от класическо към модерно в телевизионното изображение – сценично пространство, контрапункт, сетивен монтаж, езикови редакции, трансформации на литературния първообраз в телевизионен образ, мит и демитологизация, телевизионна стилистика.

Както в конкретните анализи, така и в обобщенията се изгражда представата за телевизионния театър като специфичен жанр. Добрина Богданова демонстрира сериозна филологическа подготовка и огромен опит като телевизионер.

Приноси:

1. Изследвани са трансформационните механизми, чрез които литературният текст се превръща в телевизионен театър.

2. Потърсен е синкретизмът между различни изкуства – литература, телевизионен театър, сценография, музика.

3. Сравнителен анализ на телевизионни версии на едни и същи творби, сочещи развитието на телевизионния театър като жанр.

4. Практическо значение на дисертацията в обучението на студенти по журналистика и литература.

Езикът е издържан в научната стилистика, но бих препоръчала редукция или отпадане на лексикалните употреби миграция, транспортира и на техни производни.

По темата на дисертацията са публикувани 3 статии от участия в научни конференции.

Авторефератът на дисертационния труд представя прецизно и подробно концепцията и проблематиката на изследването, коректна е справката за научните приноси.

Заключение: Дисертационният труд **„Българската драматургична класика – литературни и телевизионни ракурси“** на **Добрина Иванова Богданова** е задълбочено, иновативно и приносно научно изследване на съполагането драматургична класика – телевизионен театър. Това ми позволява с убеденост да препоръчам на уважаемото Научно жури да присъди на **Добрина Иванова Богданова** образователната и научна степен „Доктор”, Професионално

направление: 2.1. Филология. Научна специалност: Теория и история на литературата.

10.05.2023 г.

Изготвил становището: проф. д.ф.н. Калина Лукова

OPINION
by Professor Kalina Grozeva Lukova, DSn
on dissertation paper on thesis
Bulgarian Dramaturgical Classics – Literary and Television Aspects
for conferring the educational and scientific degree 'Doctor'
Higher education field: 2. The Humanities
Professional line: 2.1 Philology
Scientific speciality: Theory and History of Literature
Author: **Dobrina Ivanova Bogdanova**

The dissertation paper consists of introduction, three chapters, conclusion and references (71 bibliographic units and filmography) in total volume of 231 pages.

The introduction substantiates the researcher's interest in classic literary works (the dramas 'Albena', 'Zmeyova Wedding', 'Vampire', and the comedy 'Mother-in-law') and their television productions. The analytical movement is governed by the following tasks: literary-historical and literary-critical approach to the texts: comparative analysis performed within the correlation literary text – television screenplay, director's concept, television system of expression and visual remarkability.

The first chapter "The vagrant Albena – between the literature and television" illustrates the author's concept to compare two semiotic systems: Yovkov's system of text and the visual semantics of the television theatre.

In the second chapter "Zmeyova Wedding – the egocentric and the crowd", the literary text is projected in the television theatre

by stylizations of the myth about the Zmey and its deconstructions in the correlation common-mythological.

In the third chapter "The migration of 'Vampire' and 'Mother-in-law' – from the literature in the television", the doubled comparative analysis of both works and their screen versions is dominating. Dobrina Bogdanova is interested in "the diffusion between the texts and the television", where "the works are not dismantled to their components, but are constructed in new works … creative hybrids". (p. 150)

Conclusion: The dissertation paper **'Bulgarian Dramaturgical Classics – Literary and Television Aspects'** of **Dobrina Ivanova Bogdanova** is a profound, innovative and contributive scientific research of the juxtaposition dramaturgical classics – television theatre. All this allows me to recommend with confidence to the honoured Scientific Jury to confer to **Dobrina Ivanova Bogdanova** the educational and scientific degree 'Doctor', Professional line: 2.1 Philology. Scientific speciality: Theory and History of Literature.

May 10, 2023

Opinion prepared by: Prof. Kalina Lukova, DSn